

opozarjanja in napovedovanja poplav. Nekateri rezultati teh raziskav so predstavljeni v nadaljevanju.

Za varnost in pripravljenost mesta sta pomembni dve dejstvi: boljše poznavanje pojava poplav in daljši čas za napoved.

S prvim problemom se ukvarja Univerza v Pavii, ki je za te namene izdelala matematični model za gibanje nestalnega poplavnega toka po mestnih ulicah. Model je simuliral tudi veliko poplavo iz leta 1966, hkrati pa je dopolnilo ukrepom za zaščito in reševanje.

Druga izboljšava je posledica uporabe novih orodij v hidrometeorološkem opazovanju, obveščanju in napovedi. 30 km južno od Firenc je bil postavljen meteorološki radar, ki je že zbral koristne informacije med nenadnimi poplavami oktobra 1992. Drugo orodje, ki se uporablja pri napovedovanju poplav in je bilo testirano, pa je uporaba satelitskih posnetkov z metodo daljinskega zaznavanja, ki omogoča dobro primerjavo med padavinami in lastnostmi oblakov. Po prvih rezultatih omogoča daljinsko zaznavanje pridobivanje koristnih podatkov o razporeditvi padavin, in sicer pol ure pred podatki iz ombrografskih postaj na tleh.

Projekt Arno, ki ga je razvil GNDCI, vključuje v svojem programu tudi sodelovanje tujih raziskovalnih ustanov, kot sta M.I.T. in Univerza iz Pensilvanije (ZDA). M.I.T. je razvil hidrološki model razporeditve površinskega odtoka, simulacija pa omogoča napovedovanje količine vode v reki neposredno s satelitskih posnetkov. Na Univerzi v Pensilvaniji pa so v sodelovanju z Univerzo v Firencah izpopolnili program za nadaljnjo obdelavo radarskih signalov.

Nadaljnje raziskave

S prvim podatkom pridobljenim s prognozo, se mora zgoditi še marsikaj. Treba ga je analizirati in strokovno raziskati. GNDCI se ukvarja z obdelavo in distribucijo podatkov, predvsem na področju obveščanja in opozarjanja. V sodelovanju z lokalnimi oblastmi in prefekturo so bile izdelane testne študije nedavnih manjših poplav, zaradi še vedno prekratkega časa, ki je na razpolago za napoved, pa bo potrebno še ogromno truda in raziskovalnega dela, da bi dosegli učinkovit sistem varstva pred poplavami.

Opomba: Članek je preveden iz revije Stop Disasters, The United Nations, International Decade for Natural Disaster Reduction, Meteorological and Hydrological Risk Management, št. 13, maj-junij 1993, ISSN: 1018-0850.

NACIONALNI PROGRAM VARSTVA PRED POŽAROM

Jasmina Karba*

UDK 614.84 (497.12)

Članek obravnava načrte in želje v zvezi z urejanjem varstva pred požari, ki bodo zbrani v Nacionalnem programu varstva pred požarom.

V Republiki Sloveniji trenutno nimamo izdelane podrobne "državne strategije" varstva pred požarom, razen splošnih določb in usmeritev, ki so zbrane v Zakonu o varstvu pred požarom in v Zakonu o gasilstvu ter v bodočem Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki je v tem trenutku še v skupščinski razpravi.

Zakon o varstvu pred požarom celovito, vendar splošno ureja celoten mozaik področij, ki so povezana z varstvom pred požarom: programiranje, raziskovanje, izobraževanje in usposabljanje, načrtovanje in izvajanje ukrepov, požarno zavarovanje, informacijski sistem, ukrepe varstva pred požarom, svet za varstvo pred požarom, strokovno združenje ter upravno organiziranost in financiranje varstva pred požarom.

Zakon o gasilstvu ureja en kamen v mozaiku varstva pred požarom – gasilstvo. Po določilih tega zakona je gasilstvo obvezna javna služba humanitarne narave. V zakonu so določena pravila za organiziranje gasilskih enot (poklicne in prostovoljne enote ter enote v podjetjih in zavodih), način izobraževanja in usposabljanja s področja gasilstva, potek gasilskih intervencij ter financiranje gasilstva.

V Sloveniji se z varstvom pred požari ukvarja veliko tehničnih strokovnjakov, vendar njihovo delo ni dovolj povezano; prepuščeno je potrebam, ki jih izkazujejo različni naročniki.

Tehnični strokovnjaki, razne organizacije, zavodi in inštituti, ki se ukvarjajo z različnimi zornimi koti požarne ogroženosti, se pri svojem delu opirajo na domače predpise (obstoječi predpisi so večinoma zastareli), izkušnje, pridobljene v praksi, na tuje predpise ter strokovno literaturo. Zato njihovo delo na področjih, ki se prekrivajo, ponavadi ni enotno in primerljivo.

Zelo zgovoren prikaz stanja je tudi dejstvo, da kljub splošno znani veliki požarni ogroženosti v Sloveniji nimamo enotne metodologije za ocenjevanje požarne ogroženosti. Posledica je, da nimamo izdelane ocene ogroženosti pred požarom na državni ravni.

Državni resorji, ki so bili v preteklosti pristojni za požarno varnost, so se menjavali in mogoče je tudi to eden od vzrokov, da je na področju požarnega varstva dela še veliko.

Zaradi vsega povedanega menim, da je naloga države, da določi osnovne usmeritve za konkretne naloge na področju varstva pred požarom za določeno časovno obdobje. Le-te bodo zbrane v nacionalnem programu varstva pred požarom. Ob tem morata stroka in država najti skupno dogovorjeno mejo, ki naj pove, do kje seže vpliv države in kje naj se država umakne in pusti prosto pot stroki oziroma inženirski – tehnični razsoji.

Modna muha pisanja nacionalnih programov tako ni vzrok za pripravo omejenega nacionalnega programa varstva pred požarom. Predlagatelj Zakona o varstvu pred požarom (Ministrstvo za obrambo – Republiška uprava za zaščito in reševanje) je kljub obrabljenosti besed "nacionalni program" v besedilo zakona dal tudi določbo o pripravi nacionalnega programa varstva pred požarom. Treba je pripraviti enostaven, pregleden, strokovno utemeljen in usklajen predpis, katerega vsebina naj pokaže načrte in realne možnosti za njihovo izpolnitev na različnih področjih požarnega varstva v naslednjih petih letih v Sloveniji. Glede na to, da bo nacionalni program na predlog Vlade sprejel Državni zbor Republike Slovenije in upoštevajoč dejstvo, da se pri požarnem varstvu srečajo praviloma različni interesi države, strokovnih institucij in proizvajalcev, se zavedamo, da bo usklajevanje terjalo kar nekaj naporov.

Na Republiški upravi za zaščito in reševanje smo kar nekaj časa premišljevali, kako se lotiti tako zahtevne naloge. Po tehtanju različnih možnosti je prevladalo prepričanje, da s tem programom pišemo tudi naš program dela, zato smo se odločili, da ga pripravimo v okviru rednega dela uprave.

Pri tem se je treba zavedati, da bodo za zaokrožitev in popolno "pokritje" problematike varstva pred požarom nacionalnemu programu varstva pred požarom morali slediti tudi programi varstva pred požarom v lokalnih skupnostih.

* Republiška uprava za zaščito in reševanje, Kardeljeva ploščad 26, Ljubljana

Kaj pravi zakon? Okvirna vsebina NPVP

Podlaga za pripravo nacionalnega programa varstva pred požarom (NPVP) je v Zakonu o varstvu pred požarom. V 14. členu omenjenega zakona je določeno, da NPVP vsebuje:

1. analizo stanja varstva pred požarom,
2. oceno ogroženosti zaradi požara,
3. oceno pričakovanih stroškov in koristi,
4. zasnovo dolgoročnega razvoja varstva pred požarom,
5. cilje, prednostne naloge in potrebna sredstva za njihovo uresničitev.

Na kratko predstavljam samo predvideno okvirno vsebino programa. Vsebine posameznih poglavij in podpoglavij ne bom posebej predstavljala, saj jih šele pripravljamo, zato naj to ostane za naslednjo številko Ujme, ko bo nacionalni program varstva pred požarom (upajmo) že sprejet.

Predvidevamo, da bo nacionalni program varstva pred požarom vseboval povzetke ugotovitev o požarni ogroženosti, ki izha-

jajo iz statističnih podatkov, ter hkrati podal navodilo, kako v bodoče izvesti oceno požarne ogroženosti na državni in lokalni ravni za različna področja (naravno okolje, naseljena območja, industrijska območja ipd.). Pripravili bomo tudi povzetek ugotovitev stanja na področju varstva pred požarom. Najpomembnejši del programa bo zasnova sistema varstva pred požarom s cilji in usmeritvami za izvajanje in razvoj varstva v naslednjih petih letih, kjer bomo zajeli **normativno ureditev, raziskovalno dejavnost, upravno organiziranost, načrtovanje in izvajanje preventivnih ukrepov** (pri urejanju prostora, urejanju naselij, graditvi objektov, v cestnem, železniškem, pomorskem in zračnem prometu, pri ravnanju s požarno nevarnimi snovmi), **metode požarnega inženirstva, gasilstvo** (teritorialne gasilske enote, industrijske gasilske enote, povezovanje gasilskih organizacij ter gasilsko opremo in sredstva), **izobraževanje in usposabljanje** (poklicno izobraževanje gasilcev, usposabljanje za varstvo pred požarom, izobraževanje za varstvo pred požarom v okviru rednega šolanja), **informacijski sistem, požarno zavarovanje ter zagotavljanje kakovosti proizvodov in storitev**.

Program bomo končali s pregledom prednostnih nalog in predlogi za ureditev vprašanja financiranja varstva pred požarom.

Zaključek

Predvidena vsebina programa kaže, da je zastavljeni cilj strokovno zahtevna in obširna naloga. Želimo, da bi vsebina programa na enostaven in razumljiv način prikazala realne načrte in možnosti delovanja vseh, ki se na kakršenkoli način ukvarjajo s problematiko varstva pred požari v Sloveniji. Pri pripravi besedila bomo radi prisluhnili vsem pobudam, željam in predlogom, ki bodo prispevali k čim boljši rešitvi področja varstva pred požarom v Sloveniji.

Jasmina Karba

The National Fire Protection Management Programme in Slovenia

The paper deals with goals and targets concerning fire safety in Slovenia, which will be summarized in the National Fire Protection Management Programme.



Foto: Danilo Križaj



Foto: Stane Jesenovec